

Teaching Guide				
Identifying Data				2015/16
Subject (*)	Fundamentos da Enfermaría	Code	750G01007	
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	2nd four-month period	First	Obligatoria	6
Language	Spanish			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Ciencias da Saúde			
Coordinador	Sobrido Prieto, Natalia	E-mail	natalia.sobrido@udc.es	
Lecturers	Sobrido Prieto, Natalia	E-mail	natalia.sobrido@udc.es	
Web				
General description	With the study of Foundations of Nursery pretends enter to the student in the sciences of the Infirmary, with the intention that it was able to comprise the main function and differentiated of the profession nurse and, when continuing the studies of upper courses, integrate the fundamental concepts and the methodology of work of the/the nurses/you for the care of the individual and of the groups, and relate the problems of health with the basic needs of the human being.			

Study programme competences / results	
Code	Study programme competences / results
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
A25	Dirixir, avaliar e prestar os cuidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudio.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.

B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Analizar o desenvolvemento das sociedades ao longo da historia, describindo o proceso saúde-enfermidade para que, a través diso, identifíquese a función de coidar nas sociedades de cada época.	A21	B1 B5 B7 B8 B11 B12 B14 B16 B18 B19	C3 C7 C8
Identificar a función diferenciada da Enfermaría e comprender a importancia do establecemento dun marco teórico propio que de sentido á actuación profesional.	A22	B1 B3 B4 B5 B6 B10 B21 B22 B24	C4 C6 C7 C8
Comprender a evolución dos conceptos centrais da disciplina de enfermaría, así como as teorías e os modelos conceptuais máis relevantes.	A24	B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B14 B16 B18 B20 B21 B24	C4 C7

Describir a metodoloxía científica e a súa aplicación en enfermaría. Proceso de atención de enfermaría.	A22 A25	B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B11 B12 B13 B21	
Aplicar o proceso de atención de enfermaría.	A23	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B19 B20 B21 B22 B24	C3 C4 C6 C7 C8

Contents	
Topic	Sub-topic

HISTORIA DA ENFERMARÍA

TEMA 1. EVOLUCIÓN HISTÓRICA DOS COIDADOS DE ENFERMARÍA

- 1.1 Os coidados aos enfermos a través dos tempos.
- 1.2 Factores condicionantes:
 - 1.2.1 Evolución dos conceptos de saúde e enfermidade.
 - 1.2.2 Comportamento social ante os enfermos e a enfermidade.
 - 1.2.3 Consideración social das mulleres a través da historia.
 - 1.2.4 Evolución do coñecemento.

TEMA 3. O MUNDO CLÁSICO: GRECIA E ROMA

- 3.1 Características xerais da época.
- 3.2 O xuramento hipocrático.
- 3.3 Influencia cristiá no coidado da persoa. Primeiras coidadoras.

TEMA 4. A IDADE MEDIA

- 4.1 Perspectiva histórica.
- 4.2 Os mosteiros e hospitais
- 4.3 A atención dos enfermos.
- 4.4 A influencia das cruzadas.

TEMA 5. O MUNDO MODERNO: RENACEMENTO E REFORMA

- 5.1 A Reforma Protestante e os cambios na asistencia sanitaria.
- 5.2 A resposta católica: A Contrarreforma.
- 5.3 Período escuro da Enfermaría.

TEMA 6. O MUNDO CONTEMPORÁNEO

- 6.1 Os avances da ciencia.
- 6.2 O nacemento da Enfermaría profesional:
 - 6.2.1 Diaconisas de Kaiserswert.
 - 6.2.2 Florence Nightingale. A súa vida e a súa obra. Repercusións da súa obra.

TEMA 7. A CRUZ VERMELLA INTERNACIONAL

- 7.1 Fundación, funcións e ámbito de actuación.

TEMA 8. DESENVOLVEMENTO HISTÓRICO DA ENFERMARÍA EN ESPAÑA

- 8.1 Século XIX. Os coidados: unha nova perspectiva para Enfermaría.
- 8.2 Enfermaría. Consideración social.
- 8.3 Practicantes.
- 8.4 Matronas.
- 8.5 Fundación da primeira escola de enfermeiras.

TEMA 9. A ENFERMARÍA DO PRESENTE

- 9.1 Século XX. Desenvolvemento da profesión.
- 9.2 Primeiros ordenamentos legais.
- 9.3 Situación da Enfermaría nas primeiras décadas.
- 9.4 Colexios profesionais.
- 9.5 Reorganización de Enfermaría: Axudantes Técnicos Sanitarios (A.T.S.)
- 9.6 Especialidades.
- 9.7 Proceso de integración das Escolas de A.T.S. na Universidade.
- 9.8 Lei de Reforma Universitaria (L.R.U.). Profesorado.
- 9.9 Reforma dos Plans de Estudos.

9.10 Lei Orgánica Universitaria (L.O.U.)

9.11 Organismos relacionados coa Enfermaría.

ENFERMARÍA PROFESIONAL. MODELOS E TEORÍAS DE ENFERMARÍA

TEMA 1. A ENFERMARÍA PROFESIONAL

- 1.1 Concepto de Enfermaría.
- 1.2 Campo de actuación.
- 1.3 Características dunha profesión.
- 1.4 Supostos básicos da profesión de Enfermaría.

TEMA 2 FUNCIÓN DIFERENCIADA DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA.

2.1 Funcións de Enfermaría:

- . Función independente.
- . Función interdependente.
- . Función dependente.

2.2 O equipo de saúde. A enfermeira como membro do equipo de saúde

TEMA 3. MARCO CONCEPTUAL DA PROFESIÓN DE ENFERMARÍA

- 3.1 Concepto de Marco Conceptual dunha profesión.
- 3.2 Necesidade de establecer un marco conceptual.
- 3.3 Elementos que o compoñen.

TEMA 4. MODELOS DE COIDADOS EN ENFERMARÍA

- 4.1 Concepto de Modelo. Elementos dun modelo.
- 4.2 Necesidade da adopción dun modelo na práctica.
- 4.3 Criterios de clasificación dos modelos. Tendencias.

TEMA 5. TENDENCIA NATURALISTA

- 5.1 Florence Nightingale.
- 5.2 Fundamentos do modelo.
- 5.3 Significado do modelo para a Enfermaría.

TEMA 6. TENDENCIA DE SUPLENCIA/AXUDA

- 6.1 O modelo de cuidados de Virxinia Henderson.
 - 6.1.1 As Necesidades Humanas e a súa relación con Enfermaría.
- 6.2 O modelo de cuidados de Dorothea Orem.
 - 6.2.1 O autocoidado como actividade humana.
- 6.3 Función da Enfermaría nestes modelos.

TEMA 7. TENDENCIA DE INTERRELACIÓN.

- 7.1 O modelo de Hildegard Peplau.
- 7.2 O modelo de Pedicuro Roy.
- 7.3 O modelo de Martha Rogers.

METODOLOXÍA CIENTÍFICA E A SÚA APLICACIÓN EN ENFERMARÍA. O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA

TEMA 1. A APLICACIÓN DO MÉTODO CIENTÍFICO EN ENFERMARÍA: O PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA.

- 1.1 O Proceso de Atención de Enfermaría: orixe e historia.
- 1.2 O Proceso como método de solución de problemas.
- 1.3 Etapas do proceso de Enfermaría.

TEMA 2. PRIMEIRA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: A VALORACIÓN

- 2.1 A recollida e selección de datos. Métodos para a recollida. Fontes que achegan datos.
- 2.2 A recollida de datos a través da entrevista. A entrevista como forma de comunicación e como medio de obtención de datos.
- 2.3 A recollida de datos a través da observación. Concepto e fins da observación.

TEMA 3. SEGUNDA ETAPA DO PROCESO DE ATENCIÓN DE ENFERMARÍA: IDENTIFICACIÓN DE PROBLEMAS: O DIAGNÓSTICO DE ENFERMARÍA.

- 3.1 Análise dos datos recollidos.
- 3.2 Diagnóstico de Enfermaría. Concepto. Evolución histórica.
- 3.3 Sistemas de clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría
 - 3.3.1 Taxonomía diagnóstica.
- 3.4 Compoñentes do Diagnóstico de Enfermaría: título, definición, características definitorias e factores relacionados.
- 3.5 Clasificación dos Diagnósticos de Enfermaría: reais, potenciais e posibles.
- 3.6 Formulación correcta do Diagnóstico de Enfermaría.
- 3.7 Problemas Interdependentes. Concepto. Diferenzas entre Diagnóstico de Enfermaría e Problema Interdependente.

TEMA 4. TERCEIRA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A PLANIFICACIÓN DOS COIDADOS.

- 4.1 Concepto e finalidade.
- 4.2 Selección de prioridades.
- 4.3 Establecemento de obxectivos.
- 4.4 Determinación de actividades.

TEMA 5. CUARTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A EXECUCIÓN DO PLAN DE COIDADOS.

- 5.1 A execución do planificado. Persoas que interveñen na execución do Plan de Coidados.
- 5.2 Formas de intervención da enfermeira no Plan de Coidados.

TEMA 6. QUINTA ETAPA DO PROCESO DE ENFERMARÍA: A AVALIACIÓN

- 6.1 Concepto de avaliación no Proceso de Enfermaría.
- 6.2 Elementos e aspectos da avaliación.
- 6.3 Instrumentos de avaliación. Formas de avaliación.

TEMA 7. APLICACIÓN DAS TIC Á PLANIFICACIÓN DE COIDADOS

- 7.1 A informática nos coidados de Enfermaría

Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Guest lecture / keynote speech	A21 A22 B16 B24 C8	21	31.5	52.5
Seminar	B1 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B18 B21 B22 C3 C6 C7	6	6	12
Workbook	A21 B1 B3 B4 B8 B11 B16 B19 B20 B21 C3 C6 C7 C8	0	10.5	10.5
Case study	A23 A24 A25 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B15 B16 B19 B21 B22 B24 C4 C6 C7 C8	8	12	20
Supervised projects	A21 B1 B3 B5 B8 B11 B12 B16 B19 B20 B21 B22 C3 C7 C8	7	45.5	52.5
Speaking test	A21 A22 B3 B7 B8 B14	0.5	0	0.5
Long answer / essay questions	A23 A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13	2	0	2
Personalized attention		0	0	0

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	Exposición oral realizada na aula por parte do profesor e aberta á participación do alumno, que será complementada coa utilización dos medios audiovisuais necesarios.
Seminar	Traballo en grupo a través da participación e discusión para o estudo dos diferentes aspectos relacionados coa profesión, as súas funcións así como os Modelos de Enfermaría e a posterior elaboración dun documento de análise e síntese sobre os mesmos. O material básico necesario facilitarase durante o desenvolvemento dos mesmos.
Workbook	Profundización na materia mediante textos de diferentes fontes documentais escollidos e seleccionados previamente polo profesor.
Case study	Estudo, resolución e posta en común ante determinadas situacións de saúde/enfermidade mediante a utilización da metodoloxía científica enfermeira (proceso de atención). Como sistema de avaliación levará a cabo unha proba escrita onde o alumno deberá demostrar o coñecemento da aplicación da metodoloxía científica a través da resolución dun caso hipotético.
Supervised projects	Proceso de lectura e análise do contido de libros, artigos, páxinas web... relacionados coa historia dos coidados de Enfermaría. Ao longo deste proceso formativo tutelado polo profesor fomentarse a aprendizaxe independente dos estudantes, finalizando coa entrega e defensa dun traballo.
Speaking test	Proba na que o alumno deberá responder, de forma oral, a preguntas curtas ou de certa amplitude onde se valorará o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa.
Long answer / essay questions	Proba escrita sobre os contidos do programa onde o alumno deberá responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento.

Personalized attention

Methodologies	Description
Case study Seminar Supervised projects Speaking test	A atención personalizada , que se describe en relación a estas metodoloxías concíbense como momentos de traballo presencial para o alumno co profesor, polo que implica participación obrigatoria do alumno. A forma e o momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia.

Assessment

Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Long answer / essay questions	A23 A24 A25 B2 B3 B8 B9 B12 B13	SÓ APLICABLE NA SEGUNDA OPORTUNIDADE	0
Case study	A23 A24 A25 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B15 B16 B19 B21 B22 B24 C4 C6 C7 C8	Proba escrita onde o alumno deberá resolver un caso onde se lle exporá un problema de saúde-enfermidade hipotético utilizando para iso o proceso de atención de enfermaría.	20
Supervised projects	A21 B1 B3 B5 B8 B11 B12 B16 B19 B20 B21 B22 C3 C7 C8	Entrega e defensa dun traballo de carácter obrigatorio sobre Historia da Enfermaría.	20
Speaking test	A21 A22 B3 B7 B8 B14	Proba na que o alumno deberá responder, de forma oral, a preguntas abertas, de certa amplitude, onde se valorará o coñecemento que posúe da materia, así como a capacidade de razoamento, espírito crítico, capacidade de síntese e de relación sobre os contidos do programa. Implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.	60
Others			

Assessment comments

<p>PRIMEIRA OPORTUNIDADE:A avaliación anteriormente descrita é OBRIGATORIA para todos os alumnos con MATRICULA COMÚN que se presenten á primeira oportunidade.Levarase a cabo unha avaliación continua onde a aplicación das porcentaxes correspondentes se realizará sempre e cando o alumno teña todas as probas (Estudo de Casos, Traballos Tutelados e Proba Oral) superadas de xeito independente.Cando o alumno non supere de xeito independente unha ou máis probas supoñerá a cualificación de SUSPENSO en acta. Se a media aritmética supera o 5, ao non ter superado algunha das avaliacións, figurará cun 4,5 en acta.O feito de non se presentar a algunha das probas implica figurar en acta como NON PRESENTADO.As probas superadas na primeira oportunidade conservaranse para a segunda oportunidade, coa cualificación obtida.SEGUNDA OPORTUNIDADE:Para a Segunda Oportunidade o alumno será avaliado mediante un exame único escrito que incluíra a/s proba/s pendente/s ou non superadas, mantendo a porcentaxe establecida sobre a cualificación final.MATRÍCULA PARCIAL:Para os alumnos de MATRICULA PARCIAL poderán optar por examinarse por escrito en primeira e segunda oportunidade nun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade, onde se aplicarán as porcentaxes relativas a cada parte do contido da materia.OPORTUNIDADE ADIANTADA:Os alumnos que soliciten OPORTUNIDADE ADIANTADA deberán examinarse por escrito a través dun único exame que se corresponderá coas datas oficiais aprobadas en Xunta de Facultade.MATRÍCULA DE HONRA:Poderán optar a matrícula de Honra aqueles alumnos cuxa media supere o 9,5.Os profesores da materia poderán considerar criterios adicionais nos resultados obtidos polos estudantes en calquera das accións formativas programadas na guía docente da materia.</p>
--

Sources of information

Basic	<ul style="list-style-type: none">- Donahue, Patricia M. (1988). Historia de la enfermería. Barcelona: Doyma- Nightingale, Florence (1990 (1991 imp.)). Notas sobre enfermería : qué es y qué no es. Barcelona : Científicas y Técnicas- Siles, José (2011). Historia de la enfermería. Madrid: Difusión Avances en Enfermería- Martínez Martín, María Luisa. (2011). Historia de la enfermería : evolución histórica del cuidado enfermero. Madrid : Elsevier- Fernández Ferrín, Carmen (2000 (2003 reimp.)). Enfermería fundamental/Colección Master de Enfermería. Barcelona : Masson- NANDA Internacional (2013). Diagnósticos enfermeros: definiciones y clasificación: 2012-2014. Madrid : Pearson Prentice Hall- (). Híades : revista de historia de la enfermería. Alcalá de Guadaíra: Grupo Andaluz para la Investigación de la Historia de la Enfermería. Qalat Cháb- (). Metas de Enfermería. Ribarroja (Valencia): Difusión Avances de Enfermería- (). Revista Rol de enfermería. Barcelona : Ediciones Rol- (). Enfermería Global. Murcia: Universidad de Murcia
Complementary	A bibliografía considerada como complementaria para o estudo desta materia facilitaráselle ao alumno a medida que se aborden cada un dos temas do programa, a través da plataforma Moodle.

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Coidados Básicos en Enfermería/750G01006

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/750G01004

Subjects that continue the syllabus

Estancias Clínicas II/750G01026

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.